

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
 Avdelning 1

DOM
 2016-01-28
 Meddelad i
 Malmö

Mål nr
 11724-15

SÖKANDE

Björilin Fastigheter AB, 556812-3417
 Karlstadsvägen 41
 681 37 Kristinehamn

MOTPART

Svedala kommun
 Kommunhuset
 233 80 Svedala

Ombud: advokaten Ola Jönsson
 MAQS Advokatbyrå AB
 Box 226
 201 22 Malmö

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2016-01-29	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Björilin Fastigheter AB:s ansökan om ingripande enligt LOU.

Dok.Id 297573

Postadress
 Box 4522
 203 20 Malmö

Besöksadress
 Kalendegatan 6

Telefon
 040-35 35 00
E-post: kansli.l.fma@dom.se
 www.forvaltningsrattentalmo.domstol.se

Telefax
 040-97 24 90

Expeditionstid
 måndag – fredag
 08:00-16:00

BAKGRUND

Svedala kommun genomför en upphandling avseende totalentreprenad av toalett till stortorget. Upphandlingen genomförs med förenklat förfarande enligt LOU. Enligt tilldelningsbeslut den 1 juli 2015 tilldelades Björlin Fastigheter AB (Björlin) kontraktet. Sedan Danfo AB (Danfo) ansökt om överprövning av upphandlingen förordnade förvaltningsrätten den 11 september 2015 att upphandlingen inte fick avslutas förrän rättelse vidtagits genom en ny utvärdering där anbudet från Björlin inte fick beaktas. Kommunen har därefter i nytt tilldelningsbeslut den 29 oktober 2015 tilldelat Danfo kontraktet.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Björlin ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att Danfos anbud diskvalificeras och att beslut tas om att avbryta upphandlingen. Björlin yrkar även att upphandlingen ska ogiltigförklaras och göras om. Som grund för sin talan anför Björlin bl.a. följande. I punkt AFB.33 anges klart och tydligt att anbudet ska vara giltigt i 60 dagar efter anbudstidens utgång den 29 juni 2015. Detta innebär att lämnade anbud var giltiga till och med den 29 augusti 2015. Till detta framgår även att entreprenaden ska vara fullt färdig senast den 30 oktober 2015. Någon fråga om förlängning av anbudstider har vid detta tillfälle inte ställts varken till då tilldelade anbudsgivaren Björlin eller till någon annan anbudsgivare. Vid anbudstidens utgång visste kommunen inte hur lång tid en dom från förvaltningsrätten skulle ta eller dess innehåll. Förvaltningsrättens dom förkunnades den 11 september 2015 vilket är cirka två veckor efter att aktuella anbuds giltighetstid gått ut. Kommunen tilldelar den 29 oktober 2015 kontraktet till Danfo. Detta gjordes 120 dagar efter anbudstidens utgång. Tilldelningen görs trots att antal dagar på ett klart sätt överstiger det antal dagar som anbud ska vara giltiga enligt för-

frågningsunderlaget. Även om kommunen skulle frågat anbudsgivare efter förvaltningsrättens dom har det under en period inte funnits några anbud att ta ställning till eftersom anbuden endast var giltiga till och med den 29 augusti 2015. Domen den 11 september 2015 var således inte verkningsbar eftersom det inte fanns några giltiga anbud att ta ställning till.

I 9 kap. 11 § LOU anges att upphandlade myndighet i förfrågningsunderlaget ska ange den tid som anbudsgivarna ska vara bundna av sina anbud. Anbudstiden löper ut i enlighet med förfrågningsunderlaget även om upphandlingen är föremål för överprövning. En överprövning innebär alltså inte att anbudens giltighetstid med automatik förlängs. Om förlängning sker innan tilldelningsbeslut ska samtliga anbudsgivare tillfrågas om förlängning i enlighet med likabehandlingsprincipen. Förlängning som sker efter tilldelningsbeslut kräver att samtliga anbudsgivare tillfrågas men det är då inget krav på att samtliga anbudsgivare accepterar förlängningen.

I punkt AFD.45 anges även att entreprenaden ska vara helt klar senast den 30 oktober 2015 vilket tidsmässigt är en omöjlighet. Detta eftersom ny tilldelning gjordes den 29 oktober 2015 och med den tid det tar innan kontrakt kan tecknas har datumet för färdigställandet passerat och det som var ett skall-krav med färdigställande tid har åsidosatts. Björnin lider skada om anbudsgivare som borde diskvalificeras utvärderas.

Svedala kommun bestrider bifall till ansökan och anför i huvudsak följande. Den rättsliga prövningen som ansökan från Danfo medfört har dels inneburit att upphandlingen dragit ut på tiden och dels att det till följd av domen endast återstått ett anbud att utvärdera. Anbudet från Danfo har emellertid varit för högt varför kommunen inlett förhandling med Danfo i syfte att få anbudet på en lämplig prismässig nivå. Förhandlingarna har resulterat i att Danfo sänkt anbudssumman till sådan nivå att entreprenaden rymts inom kommunens investeringsbeslut. Som ett led i denna förhandling

har Danfo även accepterat att utsträcka anbudstiden till i vart fall året ut. Tilldelningsbeslut har därefter meddelats den 29 oktober 2015. Vid tiden för tilldelning har således endast Danfos anbud varit aktuellt och anbudet har varit gällande. Björnin har informerats om att Danfos anbudstid utsträckts. Av rättspraxis följer att det är möjligt att utsträcka den tid för anbudens giltighet som angetts i förfrågningsunderlaget. Vidare framgår det av praxis att sådan förlängning inte behöver uppfylla några formella krav avseende viss form eller liknande.

Till följd av de överprövningsansökningar som ingetts har tiden för entreprenaden behövt förskjutas. Frågan i denna del är inte om en förlängning utan enkom om en förskjutning av entreprenadtiden. Detta i sig utgör inte någon väsentlig förändring av förutsättningar i förfrågningsunderlaget. Omständigheten har i vart fall inte påverkat Björnins möjlighet att lämna ett korrekt anbud och Björnin riskerar inte heller av denna omständighet att lida någon skada.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser m.m.

Enligt 16 kap. 4 och 6 §§ LOU kan rätten pröva om en upphandlande myndighet har brutit mot någon bestämmelse i lagen och, på talan av en leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts. Därvid gäller att rätten endast prövar de särskilt angivna frågor som sökanden tar upp.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 15 kap. 5 § LOU följer att en annons om upphandling vid förenklat förfarande bl.a. ska innehålla den dag till och med vilken anbudet ska vara bindande. Av 15 kap. 19 § LOU följer att en anbudsgivare är bunden av sitt anbud även om anbudsgivaren har fått sådan underrättelse eller sådana upplysningar som avses i första stycket.

I förarbetena till LOU (se prop. 2006/07:128 s. 381) anges bl.a. följande. Det är lämpligt att införa en bestämmelse som stadgar att en upphandlande myndighet ska ange hur länge en anbudsgivare ska vara bunden av sitt anbud. En sådan ordning är nödvändig för att upphandlingen ska fungera på ett rationellt sätt. Det är dock viktigt att den upphandlande myndigheten vid varje enskild upphandling överväger vilken anbudstid som är rimlig. Även om upphandlingen är föremål för överprövning löper anbudstiden ut i enlighet med vad som angetts i förfrågningsunderlaget.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten förordnande den 11 september 2015 i mål nr 7146-15 om att upphandlingen inte fick avslutas förrän rättelse vidtagits genom en ny utvärdering där anbudet från Björlin inte fick beaktas. Vid förvaltningsrättens prövning i målet gjordes inte någon invändning avseende att anbudens giltighetstid hade gått ut. Förvaltningsrätten har därmed inom ramen för prövningen i målet inte ex officio utrett huruvida anbudens giltighetstid de facto gått ut. En sådan prövning hade inneburit att förvaltningsrätten ex officio varit tvungen att begära in och därmed tillföra målet nya omständigheter. Detta åvilar parterna i mål om offentlig upphandling. Förvaltningsrättens dom i mål nr 7146-15 har inte heller överklagats.

Frågan i målet är således om det föreligger giltiga anbud samt, för det fall giltiga anbud anses föreligga, om förlängningen av anbuds giltighetstid har

utgjort en väsentlig förändring av förfrågningsunderlaget samt om kommunen genom förlängningen har handlat i strid med de grundläggande principerna.

En upphandlande myndighet ska i förfrågningsunderlaget ange hur länge en anbudsgivare ska vara bunden av sitt anbud. När giltighetstiden för anbudet gått ut kan upphandlande myndighet, för att möjliggöra att en upphandling ska kunna fullföljas, tillfråga anbudsgivarna om de vill förlänga giltighetstiden för sina anbud. Av lagstiftning och förarbeten framgår inte något specifikt under vilka förutsättningar det kan godtas att en upphandlande myndighet kan förlänga giltighetstiden för anbud. I RÅ 2008 not 26 uttalas att giltighetstiden för anbud kan förlängas under förutsättning att de grundläggande principerna iakttas samt att huruvida en förlängning ska ske eller inte är en fråga mellan den upphandlande myndigheten och anbudsgivarna. Av praxis följer att om den ursprungligt angivna giltighetstiden gått ut före tilldelningsbeslutet torde det krävas att samtliga anbudsgivare går med på att förlänga giltighetstiden annars bör upphandlingen göras om. Kravet på samtliga anbudsgivares samtycke till en förlängning gör sig emellertid inte gällande när den ursprungliga giltighetstiden gått ut efter tilldelningsbeslutet.

Den tid då anbudsgivaren ska vara bunden av sitt anbud fyller sin främsta funktion fram till dess att tilldelningsbeslut har meddelats. Efter det att tilldelningsbeslut har meddelats och den konkurrensuppsökande fasen därmed är förbi kan den omständigheten att inte antagna anbudsgivare då inte godtar en förlängning inte rimligen medföra att upphandlingen måste göras om. En annan tolkning skulle innebära att en anbudsgivare som inte antagits, genom att ansöka om överprövning, och invänta att giltighetstiden löper ut och därefter inte medge förlängning av sitt eget anbud, kan framkalla att en korrekt genomförd upphandling måste göras om, se bl.a. Kammarrätten i Stockholm mål nr 2058-11 och Kammarrätten i Jönköping mål nr 1798-10.

Tilldelningsbeslut fattades den 1 juli 2015. Den ursprungliga giltighetstiden för anbudet gick ut 60 dagar efter anbudstidens utgång den 29 juni 2015 dvs. i slutet av augusti 2015. Giltighetstiden för anbudet gick således ut efter tilldelningsbeslutet. Förvaltningsrättens förordnande om rättelse den 11 september 2015.

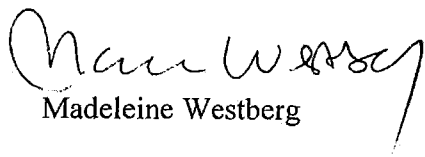
Av den i målet föreliggande utredningen framgår inte annat än att förlängningen av Danfos anbud kom till stånd efter förvaltningsrättens dom. I praxis har emellertid uttalats att den omständigheten att giltighetstiden av anbudet gått ut inte medför att en upphandling, av den anledningen, måste göras om utan det bör stå den tilldelade anbudsgivaren fritt att ingå ett upphandlingskontrakt, se bl.a. Kammarrätten i Göteborg mål nr 1408-15 och Kammarrätten i Jönköping mål nr 3521-08. Med hänsyn härtill anser förvaltningsrätten att det förhållandet att anbudens giltighetstid hade gått ut, före förvaltningsrättens dom, inte leder till att upphandlingen måste göras om. Danfo har herefter förlängt sitt anbud och därigenom uttryckt en vilja att ingå ett upphandlingskontrakt med kommunen.

När Danfo medgavs förlängning har kommunen, så vitt framgår av utredningen i målet, inte gett Björnin möjlighet att förlänga sitt anbud. Vid denna tidpunkt i upphandlingen har följaktligen den konkurrensuppsökande fasen varit förbi. Med hänsyn härtill och att Björnin genom förvaltningsrättens dom har uteslutits från deltagande i upphandlingen, och därvid inte heller överklagat domen, anser förvaltningsrätten att den omständigheten att Björnin inte getts möjlighet att förlänga sitt anbud inte medför att likabehandlingsprincipen har trätts för när. Det har inte heller framkommit omständigheter som visar på att fördröjningen av upphandlingen utgör en väsentlig förändring av förfrågningsunderlaget.

Det kan även konstateras att Björnin inte heller klargjort på vilket sätt bolaget har lidit skada eller riskerat att lida skada.

Mot bakgrund härav finner förvaltningsrätten att Björnin inte förmått visa att kommunen har brutit mot bestämmelserna i LOU. Det finns därmed inte skäl för ingripande enligt 16 kap. 4 och 6 §§ LOU. Björnins ansökan härom ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Madeleine Westberg

Maria Persson har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer

till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

